

Januari 2026

Nödvändiga åtgärder för Östersjön och fisket under 2026

Inledning

Trots upprepade varningar är läget fortsatt allvarligt för flera av Östersjöns fiskpopulationer. Bestånden av torsk visar inga tecken på en återhämtning, sill/strömmings utvecklingen är osäker medan felrapporteringar av sill och skarpsill, där sill registreras som skarpsill och vice versa, skapar stora osäkerheter i den vetenskapliga rådgivningen. Samtidigt säljs 90 procent av den svenska sill- och skarpsillsfångsten fortfarande till foderproduktion, i stället för att bli livsmedel. Det är inte bara Östersjön och fisken som förlorar – det gör också Sverige, som går miste om arbetstillfällen, stärkt livsmedelsberedskap och samhällsekonomiska värden.

Sverige sa under hösten nej till EU:s kvotbeslut för Östersjön 2026 eftersom kvoterna fortsatt ligger för högt i förhållande till beståndens status och de osäkerheter som präglar rådgivningen. Det är ett modigt och bra beslut. Regeringens nej markerar ett viktigt skifte i svensk fiskeripolitik, men nederlaget i EU-förhandlingarna visar att nästa förändring måste börja på hemmaplan, samtidigt som dialogen fortsätter våra grannländer.

Fem fiskeripolitiska åtgärder

2026 behöver bli året då Sverige tar krafttag för att återuppbygga våra fiskbestånd och stärka Sveriges kustnära fiske. För att göra det måste politikerna agera i flera frågor:

- *Följ upp regeringens nej, och kräv en kvotprocess som följer lagen*
- *Modernisera fördelningen av svenska fiskekvoter*
- *Inför en beredskapskvot*
- *Verka för ambitiösa mål i ICES vetenskapliga råd för återuppbyggnad av fiskpopulationerna*
- *Främja investeringar i infrastruktur för mottag och beredning*

Fisket och lösningarna

Åtgärd: Följ upp regeringens nej, och kräv en kvotprocess som följer lagen

Trots långvariga varningssignaler om svaga fiskbestånd har kvoterna för Östersjöns sill, skarpsill och torsk under flera år legat på nivåer som ökar risken för fortsatt nedgång. Sveriges nej till höga fiskekvoter i EU:s ministerråd är därför en viktig markering för att stoppa denna ohållbara utveckling. Genom att stå fast vid en försiktighetsprincip och kräva att kvoter sätts på nivåer som leder till återhämtning av fiskpopulationerna skapas förutsättningar för ett långsiktig hållbart nyttjande. Ett fortsatt nej är nödvändigt för att skydda Östersjöns ekosystem och därigenom säkerställa framtida möjligheter för svenskt fiske och livsmedelsberedskap.

Åtgärd: Modernisera kvotfördelningen

Dagens system för fiskekvoter premierar i stor utsträckning storskaligt industrifiske och produktion av fiskmjöl och fiskolja som används som foder. Detta missgynnar kustfisket och minskar exportvärdet av svenskfångad fisk. Den nuvarande kvotfördelningen fyllde en gång sin funktion, men nya förutsättningar gör den utdaterad. En reform av kvotfördelningen behövs för att skapa bättre balans mellan förutsättningarna i havet samt dagens fiskemetoder och aktörer. Målet ska vara en flotta bestående av små och medelstora kustfiskare som landar

sina fångster i Sverige, och som därför ges en större andel av kvoterna.

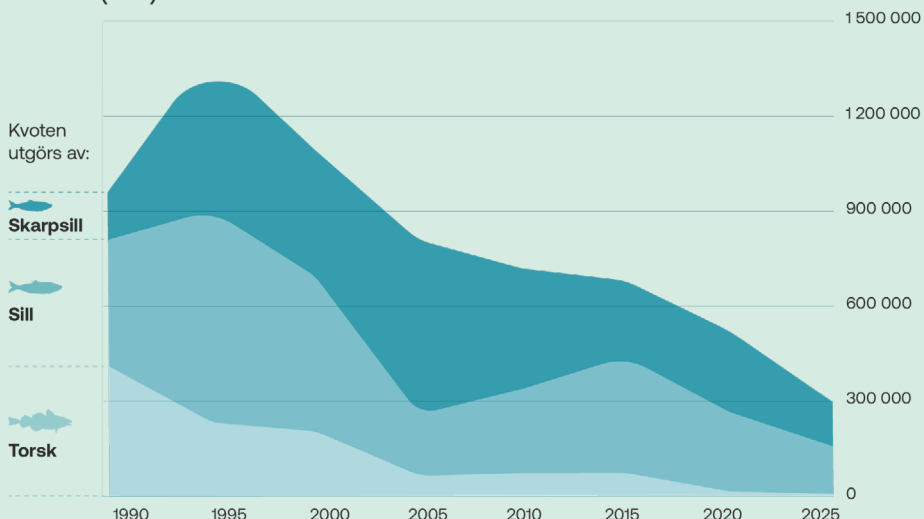
Outnyttjade kvoter bör inte nyttjas alls. Detta ökar på sikt möjligheterna för svensk förädling, försäljning och export av fisk som livsmedel, vilket stärker den inhemska ekonomin, skapar fler arbetstillfällen i kustområden och bidrar till ökad livsmedelsberedskap. En modernisering i linje med EU:s artikel 17, som lyfter fram miljömässigt och socialt hållbart fiske, är central för att nå dessa mål.

Åtgärd: Inför en beredskapskvot

Det säkerhetspolitiska läget och Sveriges stora beroende av import för [livsmedelsförsörjning](#) visar på behovet av att reservera en del av Östersjöns fisk för nationell beredskap. Beredskapskvoter innebär att en fast procentandel av kvoten inte fiskas för foder eller livsmedel, utan hålls i reserv för humankonsumtion vid kriser och störningar i tillgången på mat. Genom att fungera som en buffert ovanför dagens referenspunkter (Btrigger) kan fisket bromsas tidigare när bestånden börjar minska. Om den nuvarande Btrigger-nivån är satt för lågt ger en beredskapskvot – exempelvis motsvarande tio procent av kvoten – ett ökat försiktighetsutrymme som minskar risken för felbedömningar och långvariga lågbiomassatillstånd.

Sillen och torsken har historiskt varit viktiga livsmedel under kriser och kan åter spela en roll i att trygga Sveriges matförsörjning. Att införa beredskapskvoter skulle bidra till stabilare fångster över tid, ett starkare totalförsvaret och ett minskat importberoende.

Totala kvoter i Östersjön 1990-2025 (ton)

Sedan 1990 har mängden fiskbar skarpsill, sill och torsk i Östersjön minskat med cirka 75%. Det är ett tydligt tecken på att rådande fiskeriförvaltning inte fungerar. Förvaltningsmålet MSY, som infördes i EU:s fiskerilagstiftning 2013, har inte förändrat den generella utvecklingen. Källa: ICES, 2024.

Åtgärd: Verka för ambitiösa återuppbyggnads mål i ICES vetenskapliga råd

Sedan 1990-talet har mängden fiskbar torsk, sill och skarpsill i Östersjön minskat med cirka 75 procent. För att vända trenden behövs nya verktyg som tar hänsyn till de stora osäkerheterna i dagens vetenskapliga rådgivning och leder till starkare fiskpopulationer. ICES råd bör därför kompletteras med ett återuppbyggnadsråd där fisketrycket bestäms utifrån ambitiösa scenarier för återuppbyggnad. Det kan exempelvis handla om att ett bestånd ska öka med 5 procent över ett år.

Under 2025 har det framkommit att ICES har ett ramverk för att ge råd om återuppbyggnad, samtidigt som ministerrådet står bakom att det ska införas. Därför är återuppbyggnadsråd en rimligare väg till starkare fiskbestånd. Användningen av återuppbyggnadsråd från ICES skulle öka stabiliteten och förutsägbarheten i kvoterna, och bidra till en långsiktigt hållbar förvaltning av Östersjöns fiskbestånd.

Åtgärd: Främja investeringar i infrastruktur för mottag och beredning

Östersjöns kustnära fiske har potential att bli en motor för regional tillväxt, stärkt livsmedelsberedskap och hållbar fiskeriförvaltning, men idag saknas den infrastruktur som krävs för att konkurrera med storskaligt industrifiske. Enligt [Stefan Fölsters rapport](#) för BalticWaters kan ett scenario där storskaligt trålfiske begränsas till 25 procent av Östersjön, och resten reserveras för kustnära och fritidsfiske, ge årliga samhällsekonomiska vinster på upp till 260 miljoner kronor, med ett nuvärde på 8,6 miljarder över 50 år.

För att realisera vinsterna behövs investeringar i hamnar, mottag och beredningsanläggningar för humankonsumtion längs hela den svenska ostkusten, samt stöd för fler mellanstora båtar. Sådan infrastruktur kortar ledtiderna, höjer fiskkvaliteten och säkerställer att mer av värdeskapandet stannar i Sverige istället för att exporteras som foder. Det stärker beredskapen och gör kustfisket lönsamt, precis som internationella exempel visar är fullt möjligt.

Fakta om fisket 2025

Totalt fiskade svenska fartyg 61 557 ton fisk i Östersjön under 2025. Det är en minskning med 5 058 ton jämfört med 2024.

SILL OCH STRÖMMING

Under 2025 fiskade svenska fartyg över 31 900 sill och strömming, varav cirka 29 100 ton togs upp av den storskaliga pelagiska fiskeflottan. Endast 2 700 ton fiskades av kustfisket.

Ungefär 74 procent gick till foderproduktion.

TORSK

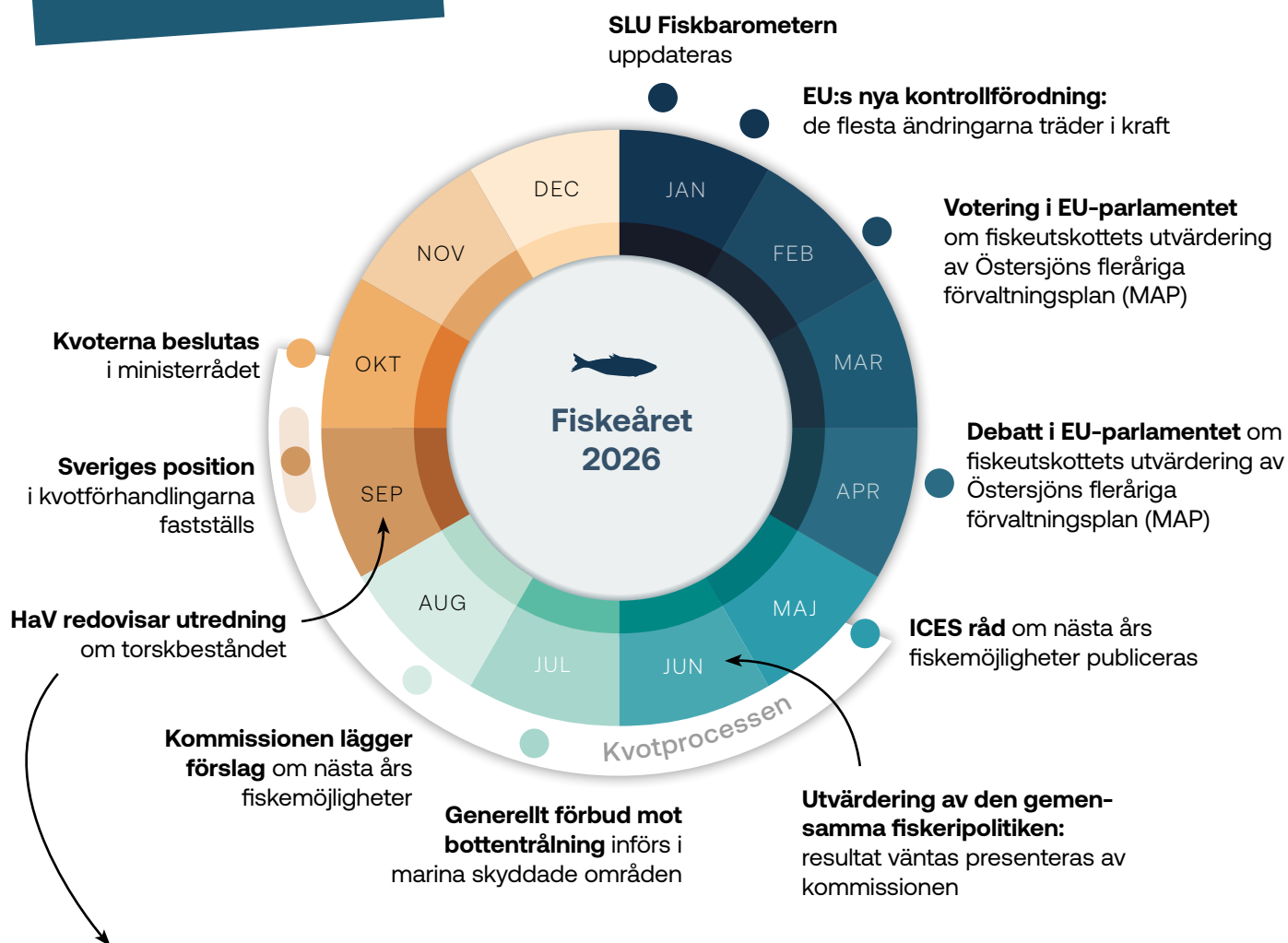
Fastän det råder förbud mot riktat fiske på torsk i Östersjön fiskades drygt 10 ton under 2025. Torsk förekommer fortfarande som bifångst, främst i fisket efter plattfisk. För att främja torskens återväxt i Östersjön behöver plattfisket upphöra eller använda selektiva fiskeredskap som minskar bifångsten. Fisket efter sill och skarpsill bör minskas drastiskt för att lämnas kvar till torsk och andra rovfiskar att äta.

SKARPSILL

Under 2025 fiskade svenska fartyg ca 27 200 ton skarpsill fiskades av svenska båtar, en minskning med 11 800 ton. Totalt gick 91 procent av fångsten till foderproduktion.

Källa: Havs- och vattenmyndigheten, 2026 (avrundat till hela 100-tal).

Fiskeåret 2026

- Havs- och vattenmyndigheten ska utreda vilka åtgärder som skulle krävas, och som skulle kunna förväntas vara effektiva, för att torskbestånden i Östersjön och på västkusten ska återhämta sig. I redovisningen av uppdraget ska det ingå en kort redovisning av utvecklingen av beståndens status. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet) senast den 30 september 2026.

För ytterligare information

Konrad Stralka, VD
konrad.stralka@balticwaters.org
+46 (0)70 750 23 31

Om BalticWaters

BalticWaters är en oberoende stiftelse med ett enda mål: att vårt hav ska leva. Stiftelsen genomför miljöprojekt och bedriver tillämpad forskning för att visa vilka åtgärder som kan bidra till en friskare Östersjö och livskraftiga fiskbestånd. BalticWaters verkar också för att utveckla och sprida kunskap om havet till allmänhet, myndigheter och beslutsfattare. Målet är att öka kunskapen om de utmaningar som havet står inför och bygga opinion så att beslut blir tagna och åtgärder genomförda.

Läs mer på www.balticwaters.org